

Կոստանդնուպօլիս , 26 Հոկտեմբերի :

—Ուրաքաղաքիւ ժողովուրդը Վահագնի մասին
տնուն գաղղիարէն լրագրէն ամսօրս 17-29 [Թուով]

Աղջկանց բազմաբնակ-վելու հարկաւոր-վելու :

Հատ իմնատուն մարդ ի ի աշխատեցան այս նիւթոյս լիցայ կարգադրութիւնք և կանոններ հաստատելու . քանի՞ բանի՞ վարժապետներ և վարժապետներ կըտեսներք , ի՞նչպէ՞ս ծախքեր կըլլան գիրքերու տպագրութեան , գիտութիւնք բազմելու , լի՞զուագիտութեան կանոններու և վարժապետ ,

Ներկայումս հայաստանի իրավաբանական գիտությունների ակադեմիայի իրավագիտության ինստիտուտի ղեկավար, պրոֆեսոր Գրիգոր Գրիգորյանը հայտնի է իր լուրջ գիտական նվաճումներով, իր լուրջ և անկասկածաբար հաստատված փորձով։

Յիրաւի պէտք է դուռնանալ որ ծիծաղելն գիտուն չընենք աղջիկները . քանզի ընդհանրապէս կանանցը միայն էրիկ մարդացմէն տկար. եւ հետաքրքր է : Ուստի փայլլու չէ զերեւոր այնպէս գիտութեան մէջ կրթել , որոնց փայտք կրնան լա

— 1) Երբքադարբին մէջ պատահած զանազան հրկիզուածեանց պատճառաւ՝ շինութեանց գործաւորները չափազանց աւուրչէք կրպահանքէն՝ վաճառուր Լարճրադոյն Գուռը մարդասիրաբար հոգ տարաւ այս անարժան բանը՝ ի կարգի գնել՝ զանազան գործաւորաց և արհեստաւորաց օրական վարձուց գինները սրոյնելով։ Աստի որմաչէնը (տիւ վարձին) 12—13 զուրուշպիտի առնուլ, ատաղձա գործը (տիւրիկէր) 11—12 զուրուշ, հիւսն (տողաւ մաճին) 12—14 զուրուշ, զարաւոտիք (Թաշքը) 11—13 զուրուշ, այս արհեստաւորաց բանուորները 5—8 զուրուշ, բեւեակիրը 7 զուրուշ օրական, ծեփիչը (սրվաճին) 13 զուրուշ։

Ի այց՝ կանանց բնական տկարութենէն ի՛նչ կը հետեւի արդեօք, զոր սպաւքէն իրենց տկարութեւնը համեմատ կարեւոր է զիրենք զգացնել, Սի՛մէ պարտաւորութիւններ չունի՞ն կատարելու . և այնպիսի պարտաւորութիւններ, որ բարդ մարդ կային կենաց հիմունքներէն, Սի՛մէ կանայք չունէին որ կրնարանք և հաստատուն կրպակներ տրուելու:

բողի թագաւորին երկրորդ որդին ժառանգական փոխարքայ պիտի դրուի: Ասկայն այս լուրը հաստատութեան կարօտ է:

ԱՒՍՏԻՒԱ, Վիեննա, 8-20 Հոկտեմբերի: Մատրիոյ միապետութիւնը իր ստ լիտանգաւոր վիճակի մէջ է առայժմ, զանազան ազգայնութիւնները որոնց միւլ բաղկացեալ է այս մեծ տէրութիւնը, կու գեն աղբային ազատ կուտարութիւն մը և մասնաւոր սահմանադրութիւն մը ունենալ: Բայց այս աղբերը մէկմէկու վրայ նմանապէս Մատրիոյ կայսեր ազատական խոտմանցը վրայ ամենին վատահոլութիւն չունենալով, իւրաքանչիւր աղբաւանձին կաշնատին զէնքով ձեռք բերել իրենց ազատութիւնը: և ահա այս է արեւահեղ պատերազմաց և կռիւներուն բուն պատճառը, որոց տեսարան եղան Մատրիոյ նահանգները և մասնաւորապէս Վիեննա մայրաքաղաքը: և տակաւին չդիպցուի թէ ինչ վախճան պիտի ունենան այս ահագին քաղաքական խռովութիւնները:

Մատրիոյ օգոստոսիաւ կայսրը Օլիւյ բերդաքաղաքը կը գտնուի հիմնադրման և կայսերական զօրքը գրեթէ պաշարած են Վիեննայի չորս կողմը հրամանատարութեամբ Վիեննայի և Վերսալի ընդհանուր զորապետաց, նմանապէս Վաւառնեւրուն կուտակալ: Եւ ինչպէս իւր զօրքով յիշեալ մայրաքաղաքին պարիսպներուն տակին է: Այս սպառնալից կացութիւնը մեծ անհանգստութեան մէջ ձգած է Վիեննացիները: որոնք իրենց կողմնէն ևս զանազան պատրաստութիւններ կը տեսնեն և կը զննարկեն մեծ ու պզտիկ, որպէս իրենց հայրենիքը պաշտպանեն եթէ դուրսէն յարձակում մը ըլլայ: Ի վերայ այս ամենայն ընդհանրապէս չկարծուի թէ կայսրը հրաման տայ որ հրոյ և սրոյ ծարսի ըլլայ իւր պատուական մայրաքաղաքը: Վագային երեսփոխանաց ժողովը այս պիտի ահագին վտանգը հեռացնելու համար, հազուի չափ կաշնատին կայսեր և ժողովրդեան մէջ հաշտութիւնը նորոգել և այս դիտաւորութեամբ քանի մը պատգամաւորներ յուղարկեց Վիեննայի կուտակալին, նմանապէս Վերսալի և Վիեննայի զօրապետաց, որպէս չըլլայ թէ թշնամական գործ մը ընեն Վիեննայի ժողովրդեան դէմ: Այլ և կայսեր ևս քանի մը խաղաղասիրական, առաջարկութիւններ ըրաւ: ուստի հասարակօրէն կը յուսացուի թէ աղբային ժողովին մարդասիրական միջնորդութեամբ ամեն քաղաքական դժուարութիւնները ի կարգի պիտի մտնեն առանց արեւահեղութեան:

Այս նպատակաւ աղբային խորհրդարանը աղբարագիր մը գրեց կայսեր, աղաչելով խոնարհ հարար որ ընդհանուր ժողով մը գումարէ ի Վիեննա, ուրտեղ ներկայ գտնուին բոլոր աղբայնութեանց երեսփոխանները որ կը կազմեն Մատրիոյ միապետութիւնը: քանզի այս բանը միայն կրնայ կայսերութիւնը վտանգէ ազատել: Յիշեալ ժողովին մէջ պէտք է որ գումարուին Հունգարիայի և Վոյւարտեան Վենետիկի պատգամաւորները, նմանապէս Մատրիոյ Հունգարիացի պաշտօնեաները (մինիսթր): Բայց կայսրը այս խնդրոյն դեռ պատասխան չտուաւ:

Մատրիական յոյսի գերմանական լրագիրը հետեւեալ լուրերը կը հրատարակէ Վիեննայէն հասած հոկտեմբերի 8-20 ամսաթուով:

Վագմաթիւ ժողովուրդ այս վայրկենիս կը գումարուին: բանդի աղբային պահապան զօրաց հրամանատար մօտիկ Մէսէնհոլզերը յայտարարութիւն մը պիտի կարդայ, որուն մէջ հունգարացի զօրաց հրամանատարները կը ծանուցանեն թէ Վիեննայի օգնութեանը պիտի հասնին շուտով: Այս յայտարարութիւնը, որնոր ստորագրած են պարոն նայք Ռադնիստի, Սոկա, Լիւքսի և Բերսէլ լատուտիկ տպաւորութիւն կընէ մեր ժողովրդեան, մանաւանդ պատերազմաւէր երիտասարդաց վրայ: Սուրհանդակ մը բերաւ զայն աղբային ժողովին, որ ի սկզբան երկրայութիւն ունեցաւ այս յայտարարական թղթին վաւերականութեանը վրայ վստահ չլինելու չունէր: սակայն ժողովին անդամներէն շատը ծանցան Ռադնիստիին գիրը ու ոտըրադրութիւնը և սուրհանդակին տուած տեղեկութիւններն ու ամէն կերպ կասկածը փարատեցին: Բարեպատեհ առիթ ունեցանք այս թղթաբեր

սուրհանդակին հետ խօսելու: ուսկից խնայանք թէ հունգարացի բանակին զօրաց թիւը 35.000 հոգի է առայժմ, և 15 հազար հոգի ևս կը սպասուին: որոնցմէ միայն 8 հազարը անկանոն զօրք են: Այս իրիկուն հունգարացիները Յիշամենթ հասած պիտի ըլլան և վաղը առտու Շվաբթի և Վիւրցիլի պիտի գտնուին: ուր տեղ կերևի թէ անպատճառ պատերազմ մը պիտի ըլլայ:

Որովհետեւ քաղաքին (Վիեննայի) հիւսիսային կողմէն յարձակում մը կը վտիցուի, ուստի այն կողմի պահապան զօրքերը աւելցուցին և ահագին պատնէշներ կանգնեցին:

ՔԱՆՈՒՆ ԽՈՐԻՐ

Չմիւսնիս, 29 Հոկտեմբերի:

Լրբունի վառ օդապետ բարձրադասութեան հաստան Յօհաննէս ամիրային փորձիկ որդին ազնուաշուք աղա Վրիգոր Սիհրանը, ընկերութեամբ յարգի պարոն Պօղոսին Ստեփանեան, որ Մանչեսթերի մեծագետն Վաբամաճեան եղբայր գործակալներէն մէկն է, ամսոյ 18ին երկուշաբթի օրը գաղղկական շաքեհաւով Փարիզէն հասաւ Իշմիր: ուրտեղ սուրբ Սեբաստեան գալորցին և մեր սուրբ եկեղեցեաց այցելութիւն ընելէն ետքը նոյն իրիկունը միևնոյն շաքեհաւով շարունակեց իւր ծանապարհորդութիւնը Արտանդնուպօլիս դաւնալու:

Յիշեալ ծաղիհասակ պոյադատը երկու տարի չափ Փարիզը Սուրառեան գալորցը մնալէն ետքը, անցեալները մեկնեցաւ անկէց Միգղայ մէջ ծանապարհորդութիւն մը ընելու համար: և լիտան ու Մանչեսթեր քաղաքները և անոնց մէջ ի վստաւ գործարանները պարտեցաւ:

Մանչեսթերի անդղիարէն լրագրի մը մէջ սեպտեմբերի 19 ամսաթուով ըստ լատինացեաց հետեւեալ յօդուածը կը կարդամք:

«Հայոց մկրտութիւն մը: Երեկ նոր տեսարան մը տեղի ունեցաւ սուրբ Օգոստինոսի հռոմէական կաթողիկէ մատուռին մէջ: ուրտեղ հանգիստաւոր սուրբ պատարագ մատուցաւ ըստ ծիսի հայոց եկեղեցոյն: Այս կրօնական հանգեւոր, որ քաղաքիս հայազգի վաճառական Վաբամաճեան ազնուաշուք Մանուկ աղային արու զուկին ձրը տութեանը համար էր, Հայր Թեոփիլոս Յօլմէի եան փորդապետը կատարեց...: Մանչեսթերի մէջ չորս եկեղեցի կայ, ուրտեղ սովորութիւն եղած է թէ պատարագ և թէ սուրբ հոգեւոր արարողութիւններ կատարել լատիններէն, յունարէն, հայերէն և զիմի ընդաւառ:

Պատարագը հայերէն մատուցին համեմատեալ, և բոլոր պաշտօնը հայոց ընդաւառ կատարեցաւ, որնոր ամենեւին չէին իմանար ներկայ գտնուող օտարազգի ժողովուրդը, որոց թիւը 4-500 հոգի կը հասնէր: Այս կրօնական հանդիսին մէջ մասնաւոր նշանակութեան արժանին այն էր, որ երեկային մկրտութիւնը ըրոյն մէջ ընկղմաւ եղաւ, և ոչ սրտիկով ինչպէս որ սովորութիւն է հռոմէական կաթողիկէ եկեղեցոյն, նմանապէս բողոքական եկեղեցոյն մէջ: Բայց ի յայտը, հռոմէական քահանաներէն ևս շատերը ներկայ գտնուեցան այս պաշտօնիս, որ ժամը 10/12 ին ըստ և ըրապցեաց սկսաւ, և 12ին վերջացաւ»:

Վաբամաճեան մեծագետն Մանուկ աղային այս երկրորդ զուակն է, որ Միգղայի մէջ մկրտեցաւ Հայոց արարողութեամբ և հայ վարդապետի մը միջոցաւ, որնոր յատկապէս Փարիզէն բերել տուին այս սրբազան պաշտօնին կատարմանը համար: Երեկային անունը Տիգրան դրուեցաւ, որուն կնքահայր եղաւ հաստան քաջատոհմի և ծաղիհասակ Վրիգոր Սիհրան աղայն:

Վրագէն գովութեան և մասնաւոր նշանակութեան արժանի կը համարուի Վաբամաճեան աղան: Երեկ իր խոսքով և օտար երկրի մը մէջ կը ընտանիք առնարական գործով, ի վերայ այս ամենայնի հայրենասիրութեամբ միշտ մօտ են իրենց հայրենակից ժողովրդեանը, և կը խրեն հոգով չափ իրենց նախնիքը, իրենց մայրենի լեզուն, հայրենի ուղղափառ կրօնը և աղբայնութիւնը: և այս ըսածներն ու անժխտելի ապացոյց մըն է անշուշտ յիշեալ Աղայի վեհանախական

ընթացքը: Վանդի ազգասիրական և բարեպաշտութեան սգիէ շարժեալ, Վաբամաճեան աղան աշուք եղբայրներէն մեծագետն Մանուկ աղան յատկապէս Վաբամաճեան աղան երեւի մը տարի յաւաք: ուրտեղ հայազգի ազնուահօրի մը հետ ամուսնանալով, վերստին Մանչեսթեր գործաւ: Այս անդղիական քաղաքին մէջ, ահա երկրորդ անգամ է որ հայերէն լեզուաւ պաշտօն և պատարագ կը մատուցուի, ու մկրտութիւն կը ըլլայ: և մեր աղբը, մեր Մատու ծախս ընդուն, մեր հայրենի պատուական ծէսը մասնաւոր կերպիւ մը կը ծանուցուի անդղիալցացի Վաբամաճեան ազնուաշուք և զրարց միջնորդութեամբ: որոց յարգը և պատիւը Միգղայ մէջ օր ըստ օրէ ևս աւելել կը հաստատուի և կաւենայ իրենց ազգասիրութեանը և բարեպաշտութեանը համար:

Բայց սրբան մեծ և ցաւալի ընդդիմութիւն մը գգացողութեանց կը տեսնուի, և թէ յիշեալ հայրենասէր Վրիգոր վեհանախական ընթացքը բաղդատեալ ըլլամք Վրիգորայի ուրիշ մատուքը բնակող և այս կողմերը անգամ գտնուող ոմանց մերտնէից ընթացքին հետ: որոնք դժբաղդութեամբ իրենց մայրենի լեզուն չորովէն և խօսիլ չուզէն ի գտաւ, իրենց նախնեաց հին կամ նոր պատուական անունները օտար անուններու հետ կը փոխեն, օտարազգի օրիորդներու հետ ամուսնանալով իրենց աղբակիցները կը մոռնան: մինչև անգամ իրենց հայրենի ուղղափառ կրօնը կոր համարհեն: ուսկից կը հետեւի (ինչպէս որ իրօք ալ կը տեսնուի), որ իրենց աղբայնութիւն ևս կուրանան: և այս կերպիւ ուրիշ մեծամեծ աղբաց հետ միաւորուելով, բողոքովն կը խրատուին մեր ամենասիրելի ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ համար: որ ծնաւ զիրենք և որոց կորստեանը վրայ իբրեւ զմայր խան դակաթ կը լցայ անմխիթար:

Տիգրանէս յարգող Յօհաննէս աղայն Վիեննայի Միգղայի նահանգաց Վրիգորի հիւպատոսարանին առաջին թարգման անուանեցաւ, շարունակելով միանգամայն Տանիմարդի հիւպատոսարանին առաջին թարգմանի պաշտօնը: որնոր շուտոնցմէ ի վեր ի գործ կը գնէ քաղաքիս մէջ:

Փարիզի Սուրառեան գալորցին աշակերտաց պարգևաբաշխութեան հանգեւոր սեպտեմբերի 12-24ին կատարել է: Այս հանդիսիս ներկայ գտնուել է հաշակաւոր մօտիկ 1 ամարդ ինը, և իւր ձեռքը դաբնեայ պսակ դրել է մէկ քանի աշակերտաց գլուխը, որոնցմէ մէկն ալ զմիւսնայի ազնուականի մը ծաղիհասակ որդին է:

Չամխալի պահակապետը անցած շաբթուոյն շարագործ մը բռնելով կառավարութեան պալատը կը յուղարկէ զէյակի զինուորով մը: Նա նապարհին շարագործը յանկարծ վնաս որին վրայ կը յարձակի և անոր մէջքէն ատրճանակը կը յուղարկէ որ վրան պարպէ: Յայնժամ զէյակը զինուորը դանակով կը զրարէ ու կը կորստէ շարագործին ձեռքերը: որ Յունաց հիւանդանոցը կը փոխուի այժմ խոտ ցաւալի վիճակի մէջ:

ԱՌԵՎԱԾԱՆԻԿ ԼՈՒՐԵՐ

Չմիւսնիս, 29 Հոկտեմբերի:

Բնդհանրապէս հանդարտութեան մէջ կը լըլըլու նուի այժմ քաղաքիս առուտուրը:

Վիեննա: Խիստ թուլ է: վերջի վաճառումը 83 զուրուշի եղաւ չէքին (250 տրէմը):

Տորն: Հանդարտութե մէջ է, և գիները իջան: Պաիլի տեսակին արժէքը 185 զուրուշի կենդի նարը: Իսկ Վեյստեի և Վայաճըրի ապրանքները 172-175 զուրուշի:

Փալմա: Մեր վերջի թերթէն ետքը, նոր փոփոխութիւն մը չտացաւ:

Յիշ: Չուղուիր: այսօրուան արժուորութիւնը 18-20 զուրուշի նաւուն մէջ աւանդելու պոյն մանաւ: Վարին կուզուի 9-9 1/2 զուրուշի քիլին:

Մեքսա: Վարեամուգօրուի ապրանքը 128 1/2 զուրուշի ծախուեցաւ օրսան:

Մեղաճոմ: Վիչ ապրանք կայ, և 860 զուրուշի կենդի նարը գիւրալուծաւ է:

Հրատարակել և տպել լրագրիս,
Ղալիս Ղ. Պալապալեան: